

Pražská drag queen scéna

Terezie Jandová

(posudek vedoucí práce)

Práce Terezie Jandové se věnuje tématu, které dlouho zůstávalo mimo zájem českých společenských věd, a nyní se mu konečně dočkává pozornosti – o tom svědčí i to, že kromě právě hodnocené práce se praxi „drag“ a camp estetiky věnuje hned prací několik. I přesto, se Terezii Jandové jednoznačně daří přinést nové poznatky a nová témata. Terezie Jandová v této práci dokazuje schopnost vystavět výzkumný projekt, provést výzkum i samostatně vyhodnotit sebraná data. Práce splňuje formální kritéria. Na úvod posudku tedy konstatuji, že práci doporučuji k obhajobě.

Krátce ke spolupráci: Práce byla důkladně konzultována, studující dokáže velmi dobře přijímat kritickou zpětnou vazbu a konstruktivně s ní pracovat. Jako vedoucí jsem viděla postupné zjemňování otázek i tezí, které studující formulovala na základě svého vstupu do „terénu“, i lepší porozumění teoretické literatuře. Náš kontakt se bohužel v poslední fázi práce přerušil a odevzdanou verzi práce jsem neměla možnost komentovat a doporučit k dopracování. Velká část mých komentářů se bude tedy týkat toho, co bych bývala ráda vnesla během konzultací, a dokud by byl čas na dotažení práce.

Přestože je výzkumný projekt nesen výzkumnou otázkou a je to patrné i z analýzy, v úvodu práce je tato nastíněna velmi stroze, snad až příliš otevřeně (parafrázuji ze str. 3: jak je drag provozován, jaké jsou výrazové prostředky drag queens a jak se vážou k gender performativům mimo stage) a bez argumentu (tj. vysvětlení rámce a důležitosti otázek pro širší sociálně vědní výzkum a/či genderová studia). Pro účely obhajoby bych proto studující ráda vyzvala k přestavení tohoto argumentu.

Konceptuálně-teoretická část práce nejvíce trpí časovým presem a velmi omezeným prostorem – ač je teoretický rámec vzhledem k tématu vybrán dobře, autorka se zde nedostává za velmi strohé shrnutí obvyklých sumarizací. Opora o teoretické rámce pak autorce chybí v práci s daty a formulování svých vlastních interpretací. V této části chybí shrnutí alespoň výseku dosavadních prací o „drag“ praxi, politice a estetice. (V seznamu literatury uváděná studie L. Rupp, kterou jsme na konzultacích několikrát zmiňovaly, se do samotného textu nedostala). Naopak, autorka do textu zařadila kapitolu diskutující český/československý kontext a specifické formy drag vystoupení (travesti).

Co se týče metodologie a výzkumné metody: projekt je postaven na polostrukturovaných rozhovorech, z práce je nicméně evidentní, že se autorce podařilo navázat velmi dobré vztahy v rámci drag „housů“, drag scény a v širší queer komunitě soustředěné kolem vystoupení a performer*ujících. Původní plán v práci pracovat i s terénním deníkem se sice nenaplnil – a

možná byl v rámci bakalářské práce i příliš ambiciózní—nicméně autorčina investice do poznání prostředí se v práci odráží schopností data situovat a analyzovat ve vztahu ke kontextu. Autorka také velmi dobře reflektuje svou pozicionalitu a její potenciální vlivy na svou analýzu i na průběh výzkumu.

Samotnou analýzu považuji za nejlepší část práce – Terezie Jandová zde zachycuje novou politiku dragu, její mezinárodní scénu i to, jak komunikuje s pražskými publiky. Autorka ukazuje, že dokáže s daty pracovat, dokáže z nich extrapolovat a třídit je analyticky. Text práce je diskuzí a není pouze shrnutí toho, co zaznívá v rozhovorech. Velmi cenná je kapitola o práci s femininitou i to, jak se mění camp estetika pod vlivem proměňující se šíře a škály genderových identit. Zajímavé jsou pozice trans* a/či nebinárních performujících. Toto je ale také jeden z momentů práce, kde by se autorka potřebovala – proto, aby mohla zvýraznit to, co nového její analýza odhaluje—opřít o literaturu, která vysvětluje proč je, resp. bylo, pro drag politiku, humor i camp estetiku důležité pracovat s ultrafemininitou, co s sebou nese odklon od těchto forem femininity a naopak příklon k větší fluiditě drag queen-ování a formám drag femininity. Bez tohoto kontextu se může zdát, že dřívější drag osoby se skrze užívání vycpávek, paruk, make-upu pouze snažily najít harmonii se svým ženským alter-egem. To by ovšem bylo velké zjednodušení, de-politizace dragu a minulé se s ironií a humorem těchto vystoupení. Autorka v následující kapitole zachycuje to, jak současní*é drag queens tematizují své sepětí s queer komunitou a spojují drag jako formu umění i aktivismu. Bylo by možné pro obhajobu shrnout/odpovědět na to, jak se proměnilo chápání političnosti samotného aktu dragu? A to právě ve vztahu k novým formám těchto performancí?

Závěrem, jedná se o velmi dobře vystavěný výzkumný projekt, ve kterém autorka představila svou schopnost komunikovat a vést rozhovory, i svou schopnost citlivě vnímat a „porozumět“ zkoumanému tématu v jeho širším sociálním kontextu. Autorka je schopna citlivě zachytit i linie konfliktů, které se ve zkoumaném poli otevírají a sledovat jejich dynamiku. Co práci chybí provazování autorčiny diskuze s teoretickou literaturou a také propracovanější zasazení práce do kontextu již provedených studií, i funkčnější diskuze teoreticko-konceptuálního rámování projektu. Pro tyto nedostatky navrhuji hodnocení velmi dobře. Nicméně, finální hodnocení je v rukou komise a bude se odvíjet i od posudku oponenta/ky a schopnosti autorky odpovědět na otázky.

Kateřina Kolářová

3.2. 2024